

Przedłożenie rządowe.

Do Jego Ekscelencyi Jaśnie Wielmożnego Pana Stanisława hr. Badeniego c. i k. rzeczywistego tajnego Radcy, Marszałka krajowego etc., etc. we Lwowie.

Na mocy Najwyższego postanowienia z 23. lutego 1899 i wskutek reskryptu Jego Ekscelencyi Pana c. k. Ministra wyznań i oświecenia z dnia 27. lutego 1899 l. 5194, mam zaszczyt złożyć do łaski Marszałkowskiej jako przedłożenie rządowe projekt ustawy o władzach nadzorczych szkolnych okręgowych, zmieniającej postanowienia §§. 20–41 ustaw o władzach nadzorczych szkolnych miejscowych i okręgowych z dnia 25. czerwca 1873 Nr. 255 Dz. u. i r. kr., i z dnia 6. grudnia 1887. Nr. 67 Dz. u. i r. kr., a zarazem mam zaszczyt dołączyć motywa wyjaśniające to przedłożenie.

Upraszam Waszą Ekscelencyę, aby zechciał to przedłożenie rządowe umieścić na porządku dziennym najbliższego posiedzenia Wysokiego Sejmu.

Przy tej sposobności proszę przyjąć wyrazy mego wysokiego poważania.

C. k. Namiestnik:

Piniński.

Projekt.

Ustawa z dnia

O Radach szkolnych okręgowych.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

Każdy powiat polityczny, w każdoczesnych swoich granicach, tworzy osobny okrąg szkolny, z osobną c. k. Radą szkolną okręgową, której siedzibą jest siedziba politycznej władzy powiatowej.

Każde miasto rządzące się osobnym statutem, stanowi osobny okrąg szkolny z osobną c. k. Radą szkolną okręgową.

§. 2.

W skład Rady szkolnej okręgowej wchodzi:

a) naczelnik politycznej władzy powiatowej, a w razie jego nieobecności urzędnik zastępujący go we władzy politycznej;

b) jeden duchowny z każdego wyznania i obrządku, liczącego w okręgu więcej niż tysiąc dusz; mianowanie duchownego członka Rady szkolnej okręgowej należy do wyższej władzy kościelnej; reprezentanta religii izraelskiej wybierają zwierzchności gmin wyznaniowych izraelskich w okręgu;

c) dwaj względnie trzej reprezentanci zawodu nauczycielskiego, z których jednego wybierze konferencya okręgowa nauczycielska ze swego grona, drugim jest dyrektor seminarjum nauczycielskiego istniejącego w siedzibie lub w okręgu Rady szkolnej okręgowej, a gdzie taki zakład nie istnieje, nauczyciel kierujący jedną ze szkół ludowych w okręgu przez Radę szkolną krajową wyznaczony; trzecim jest dyrektor jednej ze szkół średnich, jeżeli takie szkoły w siedzibie Rady szkolnej okręgowej istnieją, wyznaczony przez Radę szkolną krajową;

d) dwaj delegaci Rady powiatowej;

e) inspektor szkolny okręgowy a gdzie w okręgu jest dwóch lub więcej inspektorów, inspektorowie szkolni okręgowi dla okręgu ustanowieni.

§. 3.

Przewodniczącym Rady szkolnej okręgowej jest naczelnik politycznej władzy powiatowej (Starosta, względnie kierownik

Starostwa). W razie nieobecności jego przewodnicy na posiedzeniu Rady zastępca przewodniczącego, którego Rada szkolna okręgowa wybiera ze swego grona bezwzględną większością głosów co trzy lata; w czynnościach zaś wymienionych w §. 19 niniejszej ustawy zastępuje przewodniczącego urzędnik zastępujący go we władzy politycznej.

§. 4.

Reprezentanci zawodu nauczycielskiego wychodzący z konferencyi okręgowej, będą obierani na trzy lata, tracą jednak swój mandat, jeżeli przed upływem tego czasu przestaną w okręgu pełnić funkcyje nauczycielskie. Delegaci Rady powiatowej będą obierani na czas trwania swego mandatu do Rady powiatowej. Reprezentanci zawodu nauczycielskiego wyznaczeni przez Radę szkolną krajową i duchowni członkowie pozostaną na swoim urzędzie, dopóki nie zostaną odwołani przez swoich moco-dawców.

§. 5.

Dla Rad szkolnych okręgowych w miastach rządzących się własnym statutem (Rad szkolnych okręgowych miejskich) stanowi się następujące wyjątki od przepisów objętych §. 2—4:

a) w skład Rady szkolnej okręgowej miejskiej wchodzi jako naczelnik władzy politycznej prezydent miasta a względnie wiceprezydent miasta, zastępujący go w urzędowaniu;

b) każde wyznanie i obrządek, które liczy więcej niż 500 dusz w mieście, ma być reprezentowane w Radzie szkolnej okręgowej miejskiej przez swego delegata;

c) w skład Rady szkolnej okręgowej miejskiej wchodzi czterech reprezentantów zawodu nauczycielskiego: jeden nauczyciel i jedna nauczycielka wybrani przez Konferencyę okręgową nauczycielską z jej grona, jeden dyrektor seminaryum nauczycielskiego męskiego (żeńskiego) i jeden dyrektor szkół średnich, wyznaczeni przez Radę szkolną krajową;

d) zamiast delegatów Rady powiatowej wchodzi w skład Rady szkolnej okręgowej miejskiej trzej delegaci Rady miasta, utrata prawa obieralności do reprezentacji gminnej pociąga za sobą ustąpienie z Rady szkolnej okręgowej miejskiej;

e) oprócz inspektora, względnie inspektorów okręgowych w skład Rady szkolnej okręgowej miejskiej wchodzi Radca magistratu prowadzący referat spraw administracyjnych i ekonomicznych szkół ludowych.

§. 6.

Do strzeżenia religijnych interesów tych mieszkańców szkolnego okręgu, do których wyznania żaden z członków Rady szkolnej okręgowej nie należy, wybiera też Rada dla każdego z wyznań osobnego doradcę.

§. 7.

Wszystkie w §. 2, 3, 5, 6. wyszczególnione mianowania i wybory potrzebują zatwierdzenia Rady szkolnej krajowej.

§. 8.

Rada szkolna okręgowa w swoim okręgu:

a) zarządza szkołami ludowymi publicznymi oraz zakładami

naukowymi i wychowawczymi, które z niemi są połączone z wyjątkiem szkół ćwiczeń przy seminariach nauczycielskich;

b) sprawuje nadzór nad szkołami ludowymi prywatnymi oraz nad zakładami wychowawczymi prywatnymi dla młodzieży, która do uczęszczania do szkoły jeszcze nie jest obowiązana, lub która do szkół ludowych uczęszcza;

c) wykonywa władzę zwierzchnią nad Radami szkolnymi miejscowymi oraz zarządza dochodami funduszu szkolnego okręgowego, gdzie fundusz taki istnieje.

Zakres działania i zadanie Rady szkolnej okręgowej w tych trzech kierunkach określone są ustawami szkolnymi oraz rozporządzeniami, wydanymi na podstawie tych ustaw.

W szczególności ma Rada szkolna okręgowa:

1. zastępować na zewnątrz sprawy okręgu szkolnego, mieć dokładny przegląd stanu szkół w okręgu, tudzież starać się o prawem przepisany porządek w szkołach i o ulepszenie ich, o ile to być może, tak w ogóle, jak i co do każdej szkoły z osobna;

2. starać się o ogłaszanie ustaw i zarządzeń wyższych władz szkolnych w przedmiocie spraw szkolnych, tudzież o przeprowadzenie tych ustaw i zarządzeń;

3. prowadzić pertraktacje co do regulowania i rozszerzenia szkół istniejących, tudzież co do zakładania nowych szkół, co do przyłączania do związku i wyłączenia ze związku szkolnego i przeprowadzać rozprawy konkurencyjne w sprawie budowy szkół;

4. opiekować się funduszami i fundacyami szkolnymi miejscowymi, o ile czynności te nie są zastrzeżone innym władzom;

5. opiekować się szkołami pod względem ekonomicznym i policyjnym, zajmować się zaopatrzeniem ich w odpowiednie budynki i wewnętrzne urządzenie, oraz w potrzeby rzeczowe, o ile te czynności nie są zastrzeżone Radzie szkolnej miejscowej lub Radzie szkolnej krajowej;

6. używać środków przymusowych w razach ustawą oznaczonych, przy czem winni jej być pomocni e. k. Starostowie powiatowi;

7. tymczasowo obsadzać posady nauczycielskie, a współdziałać w stałym obsadzeniu posad, względnie w posuwaniu nauczycieli na wyższe płace;

8. przeprowadzać śledztwa w przekroczeniach dyscyplinarnych nauczycieli i w sprawie innych braków dostrzeżonych w szkole, rozstrzygać o tem w pierwszej instancji, a względnie czynić wnioski do Rady szkolnej krajowej;

9. opiekować się nauczycielami, starać się o ich dalsze kształcenie, urządzać konferencye nauczycielskie, nadzorować biblioteki szkolne i biblioteki dla nauczycieli;

10. zarządzać nadzwyczajne inspekcye szkół;

11. zawiązywać i rozwiązywać Rady szkolne miejscowe, oraz oznaczać ich granice i siedziby;

12. udzielać objaśnień i opinii, przedkładać wnioski i perorydyczne sprawozdania do wyższych władz szkolnych;

§. 9.

Rada szkolna okręgowa zbiera się przynajmniej raz w miesiąc na zwyczajne obrady. Przewodniczący może według potrzeby, a winien na wniosek dwóch członków w przeciągu ośmiu dni zwołać nadzwyczajne posiedzenie.

Wszystkie sprawy, o których trzeba rozstrzygać, przedkładać sprawozdania lub wnioski, mają być kolegialnie traktowane.

W porozumieniu z Radą szkolną krajową nada sobie Rada okręgowa regulamin czynności i określi bliżej kompetencyę wydziału wykonawczego.

§. 10.

Do stanowienia uchwał potrzebna jest obecność więcej niż połowy członków.

Uchwały zapadają absolutną większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący, który ma także prawo wstrzymać przeprowadzenie uchwał sprzeciwiających się według jego zdania obowiązującym przepisom i zasięgnąć natychmiast decyzji Rady szkolnej krajowej.

Nad sprawami dotyczącymi nauki religii, ćwiczeń religijnych i nauczycieli religii obradować i głosować należy, o ile to tylko możliwem, w obecności reprezentanta właściwego wyznania. Przy obradach i głosowaniu nad sprawami, tyczącymi się osobistych interesów jednego z członków lub jego krewnych i powinowatych aż do czwartego stopnia, członek ten udziału mieć nie może.

Zażalenia przeciw uchwałom Rady szkolnej okręgowej rozstrzyga Rada szkolna krajowa.

Wnosić je należy w Radzie szkolnej okręgowej i mają moc odraczającą, jeśli zostały wniesione w czternastu dniach po ogłoszeniu uchwały, przeciw której strona się żali.

§. 11.

W imieniu Rady szkolnej okręgowej załatwiać będzie bieżące czynności Wydział wykonawczy, do którego należą:

a) przewodniczący Rady szkolnej okręgowej, a w nieobecności jego urzędnik zastępujący go we władzy politycznej, w miastach z własnym statutem Wiceprezydent miasta;

b) członek Rady szkolnej okręgowej w siedzibie tej Rady zamieszkały, a przez nią do tej funkcji wybrany, w miastach z własnym statutem dwaj członkowie w ten sposób wybrani;

c) inspektor szkolny okręgowy, a względnie inspektorowie szkolni okręgowi, w razie zaś nieobecności inspektora, jeden z reprezentantów zawodu nauczycielskiego w Radzie zasiadający, a przez nią do funkcji tej przeznaczony.

Nieobecność któregoś z członków wydziału wykonawczego wymienionych pod b) i c), o ile nie była spowodowana winą przewodniczącego, nie wstrzymuje czynności tegoż wydziału.

§. 12.

W sprawach wymagających pospiechu, chociażby kolegialnie miały być traktowane, może przewodniczący wydać bezpośrednie rozporządzenia, winien jednak bezzwłocznie, a najpóźniej na najbliższem posiedzeniu, zasięgnąć zatwierdzenia Rady szkolnej okręgowej.

§. 13.

Dla każdego okręgu szkolnego mianuje Minister Wyznań i Oświaty osobnego inspektora szkolnego okręgowego na podstawie ternu przedłożonego przez Radę szkolną krajową.

Dla okręgów liczących wiele szkół może Minister Wyznań i Oświaty mianować kilku inspektorów szkolnych okręgowych.

Inspektorowie mianowani być mają zazwyczaj z grona nauczycieli, etat zaś ich i pobory ustanowione będą we właściwej drodze.

§. 14.

Inspektor szkolny okręgowy powołany jest głównie do sprawowania nadzoru dydaktyczno-pedagogicznego nad szkołami ludowymi.

W tym celu ma obowiązek odbywać wizytacje szkół periodycznie, jest też upoważnionym do udzielania nauczycielom rad pod względem dydaktyczno-pedagogicznym i do zaradzenia spostrzeżonym wszelkim niedostatkom przez udzielanie na miejscu ustnych wskazówek i ostrzeżeń.

Inspektor okręgowy przewodniczy na okręgowych konferencjach nauczycielskich, o ile na nich nie obejmie przewodnictwa inspektor szkolny krajowy.

Inspektor okręgowy kwalifikuje nauczycieli pod względem ich pilności, zdolności i zachowania się, lecz orzeczenia kwalifikacyjne wystawione i podpisane przez inspektora, podpisuje także przewodniczący Rady szkolnej okręgowej, któremu służy prawo dodania własnych uwag.

Inspektor okręgowy powołany jest wreszcie w pierwszym rzędzie do starania się o dalsze kształcenie się nauczycieli.

§. 15.

Podczas wizytacji powierzonych sobie szkół publicznych ma inspektor okręgowy przedewszystkiem uważać:

1. na działalność Rad szkolnych miejscowych, a w szczególności na prowadzenie rachunków funduszu szkolnego miejscowego;

2. na przestrzeganie przepisów prawnych przy przyjmowaniu i uwalnianiu dzieci ze szkoły;

3. na zdolność, pilność, na zachowanie się nauczycieli w ogóle, na panującą w szkole karność, porządek i oszczędność;

4. na przestrzeganie planu nauk, na metodę naukową i na postępy dzieci w ogóle i w każdym przedmiocie z osobna;

5. na zaprowadzone środki i przybory naukowe, tudzież na wewnętrzne urządzenie szkoły;

6. na ekonomiczne i higieniczne stosunki szkoły, na stan bundynku, ogrodu i gruntu szkolnego;

7. na czytelnie i biblioteki ludowe założone przy szkole za pozwoleniem Rady szkolnej krajowej i na dobór książek w nich złożonych.

Przy wizytacji prywatnych zakładów szkolnych i wychowawczych winien inspektor szkolny okręgowy na to uważać, czy zakłady te odpowiadają warunkom, pod którymi były założone i czy nie przekraczają granic swego uprawnienia.

§. 16.

Inspektorowie szkolni okręgowi mają składać sprawozdania o swych czynnościach do Rady szkolnej okręgowej z dołączeniem potrzebnych wniosków i podaniem wskazówek, których na miejscu udzielili.

Sprawozdania te mają być przedłożone wraz z uchwałami wskutek nich zapadłemi Radzie szkolnej krajowej, która uwzględni je w sprawozdaniach szkolnych przesyłanych do Ministerstwa Wyznań i Oświecenia.

§. 17.

Rada szkolna okręgowa może zarządzać nadzwyczajne wizytacje szkół przez osobnych delegatów, którzy mają jej z poczynionych spostrzeżeń zdawać sprawę, nie mają jednak prawa

udzielać nauczycielom wskazówek dydaktyczno-pedagogicznych.

Członkowie Rady szkolnej okręgowej mają prawo zwiedzać osobiście szkoły ludowe swego okręgu, nie mogą jednak wchodzić na lekcye religii wyznania, do którego sami nie należą. Mogą oni z poczynionych spostrzeżeń swoich zdawać sprawę Radzie szkolnej okręgowej i swoim mocodawcom, nie mają atoli prawa udzielać ich bezpośrednio nauczycielom.

§. 18.

Doradcy Rady szkolnej okręgowej (§. 6.) mają prawo zwiedzać znajdujące się w okręgu szkoły, do których uczęszczają dzieci ich wyznania, aby się przekonać o ich stanie, tudzież mają prawo być obecnymi przy peryodycznych wizytacjach tychże przez inspektorów szkolnych okręgowych; wreszcie mają prawo donosić Radzie szkolnej okręgowej o zrobionych przez siebie spostrzeżeniach i czynić wnioski w celu polepszenia rzeczonych szkół.

Rada szkolna okręgowa ma zasięgać zdania doradców we wszystkich sprawach zostających w związku z ich powołaniem, doradcy zaś mogą uczestniczyć we wszystkich nad tem obradach Rady szkolnej okręgowej z głosem stanowczym.

§. 19.

Przewodniczący Rady szkolnej okręgowej kieruje jej biurem, porucza członkom Rady wpływające sprawy do referowania i wykonywa uchwały Rady lub porucza ich wykonanie. Wykonanie pewnych uchwał na miejscu może jednak Rada za zgodą swego przewodniczącego powierzyć osobnemu delegatowi lub delegatom. Delegatem Rady w sprawach dydaktyczno-pedagogicznych jest inspektor szkolny okręgowy.

Polityczna władza powiatowa dostarcza Radzie szkolnej okręgowej potrzebnych ubikacyj i sił pomocniczych, opędza także jej potrzeby kancelaryjne.

W miastach rządzących się własnym statutem gminnym daje Radzie szkolnej okręgowej ubikacje i niezbędne siły pomocnicze reprezentacja gminna; potrzeby kancelaryjne opędzane będą z funduszów gminnych.

§. 20.

Członkowie Rady szkolnej okręgowej sprawują swoje czynności bezpłatnie i mają tylko prawo do zwrotu kosztów podróży na posiedzenie tejże Rady, w myśl postanowień ustawy państwowej z dnia 30. marca 1879 Nr. 48. Dz. u. p.

§. 21.

Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy przestają obowiązywać §§. 20—41 ustawy krajowej z dnia 25. czerwca 1873 o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych Nr. 255. Dz. u. k., względnie z dnia 6. grudnia 1887 Nr. 67. Dz. u. kr.

§. 22.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi Wyznań i Oświecenia i Ministrowi spraw wewnętrznych.

Motywa

do projektu nowej ustawy o władzach nadzorczych okręgowych dla szkół ludowych.

Na posiedzeniu z dnia 10. lutego 1898 Sejm krajowy, zatwierdzając sprawozdanie Komisji szkolnej o wniosku posła Soleckiego w sprawie zmiany artykułu 22 alinea c) ustawy krajowej o władzach nadzorczych okręgowych dla szkół ludowych, polecił Wydziałowi krajowemu, by celem umożliwienia systemizowania dwóch lub więcej posad inspektorów szkolnych w takich okręgach szkolnych, które mają zbyt wielką liczbę szkół i klas, wypracował projekt zmiany powyższej ustawy w porozumieniu z Radą szkolną krajową i projekt ten na najbliższej sesji sejmowej Sejmowi przedłożył.

Wskutek odezwy Wydziału krajowego z dnia 1. marca 1898 L. 10.775 Rada szkolna krajowa uchwałą powyższą wzięła pod rozwagę i uznała, że przyjęcie proponowanych zmian w ustawie jest możliwe zwłaszcza, że chodzi tu właściwie o przywrócenie pierwotnego brzmienia ustawy o władzach nadzorczych szkolnych z dnia 25. czerwca 1873 (Dz. p. p. Nr. 92.), a w szczególności §§. 22. i 31., zmienionych ustawą z dnia 6. grudnia 1887 (Dz. u. kr. Nr. 67.). Rada szkolna krajowa nabrała jednakże zarazem przekonania, że przepisy ustawy tej wymagają dalszych jeszcze zmian, ponieważ ustawa ta zawiera liczne postanowienia, które albo wymagają bliższego określenia i poprawy, albo też nie zgadzają się z postanowieniami innych nowszych ustaw szkolnych, a mianowicie ustawy z dnia 24. kwietnia 1894 o kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych i o funduszach szkolnych, ustawy z dnia 23. maja 1895 o zakładaniu i urzędzeniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci, ustawy z dnia 25. maja 1895, zmieniającej niektóre postanowienia ustawy z dnia 25. czerwca 1873 o władzach nadzorczych miejscowych dla szkół ludowych.

Z tego powodu Rada szkolna krajowa całą ustawę o Radach szkolnych okręgowych poddała dokładnej rewizji i opracowała nowy jej projekt, który stanowi podstawę obecnego przedłożenia rządowego.

Najważniejsze zmiany projektowane w porównaniu z postanowieniami ustawy dotychczas obowiązującej uzasadniają się jak następuje:

§§. 2. a), 3. i 19.

W §. 22. dotychczasowej ustawy zawarte jest postanowienie, że zastępcę przewodniczącego wybiera Rada szkolna okręgowa ze swego grona, jednakże zakres działania tego zastępcy nigdzie nie został bliżej unormowany. Skutkiem tego w Radach szkolnych wytworzyła się różna w tym względzie praktyka;

w jednych zastępca przewodniczył nie tylko na posiedzeniach Rady, lecz uważał się także za zastępcę przewodniczącego w kierownictwie biura Rady szkolnej okręgowej, w innych Radach znowu zastępstwo to było tylko nominalne, gdyż funkcje przewodniczącego Starosty obejmował zwyczajnie urzędnik polityczny, zastępujący Starostę chwilowo w urzędowaniu. Projekt niniejszy reguluje sprawę zastępstwa w sposób następujący. Na posiedzeniach Rady szkolnej okręgowej przewodniczyć będzie w nieobecności Starosty, względnie kierownika Starostwa, wybrany zastępca Przewodniczącego. Biurem Rady szkolnej okręgowej na przypadek czasowej nieobecności naczelnika władzy politycznej, kierować będzie zastępujący go urzędnik, ponieważ wybrany zastępca nie zawsze obznajomiony jest ze sposobem urzędowania, a przeto nie może za prawidłowy tok czynności być odpowiedzialnym, częstokroć zaś nawet nie mieszka w siedzibie Rady szkolnej okręgowej. Wobec tego jednak należało urzędnika, który chwilowo zastępuje nieobecnego naczelnika władzy politycznej w urzędowaniu, powołać na ten czas w skład Rady szkolnej okręgowej z głosem stanowczym, aby miał możliwość poinformowania się o sprawach, których wykonanie będzie mu poruczone.

§. 2. c.

W myśl §. 22. c. teraźniejszej ustawy dyrektor szkoły średniej tylko w tym przypadku wchodzi w skład Rady szkolnej okręgowej, jeżeli w okręgu szkolnym nie istnieje Seminarjum nauczycielskie. Jest zaś niewątpliwie rzeczą pożądaną, aby tam, gdzie w siedzibie Rady szkolnej okręgowej istnieje szkoła średnia, dyrektor jej należał do składu Rady jako trzeci reprezentant zawodu nauczycielskiego. Wniesie on do Rady szkolnej okręgowej szerszy pogląd na sprawy szkolnictwa, a za jego współudziałem wytworzy się też ściślejszy związek między szkołami średnimi a ludowymi, co jednym i drugim rzetelny przyniesie pożytek.

W niektórych Radach szkolnych okręgowych skutkiem tego postanowienia liczba reprezentantów zawodu nauczycielskiego wzrośnie wprawdzie z dwóch do trzech; będzie to jednak naturalnym wynikiem tej okoliczności, że w okręgach szkolnych, w których istnieją szkoły średnie, liczba szkół ludowych zwyczajnie jest większa a wskutek tego i agendy Rad szkolnych okręgowych o wiele są liczniejsze.

§. 4.

Zgodnie z objawionem powszechnie życzeniem postanawia się w §. 4, że delegaci Rad powiatowych do Rady szkolnej okręgowej obierani będą nie — jak dotychczas — na trzy lata, lecz na czas trwania mandatu do Rady powiatowej. Postanowienie to zapobiegnie zbyt częstym wyborom delegatów.

§. 5. c.

W miastach z własnym statutem, w których z powodu wielkiej liczby klas wzrosła też znacznie liczba sił nauczycielskich, okazuje się potrzeba silniejszej liczebnie reprezentacji zawodu nauczycielskiego w Radzie szkolnej okręgowej. Paragraf niniejszy przyznaje więc konferencji okręgowej w tych miastach prawo wybierania dwóch reprezentantów. Ponieważ jednak we Lwowie i w Krakowie przeważa liczba sił nauczycielskich żeńskich, przeto należało dodać jeszcze wyraźne postanowienie, że konferencya okręgowa wybierać będzie jednego

nauczyciela i jedną nauczycielkę. Tym sposobem uniemożliwi się zmajoryzowanie nauczycieli przez nauczycielki.

§. 8.

Nowa stylizacja tego paragrafu stała się konieczną, po pierwsze dlatego, że przy oznaczaniu zakresu działania Rady szkolnej okręgowej nie można obecnie odwoływać się do dawniejszego zakresu działania politycznych władz powiatowych, powtóre zaś dlatego że wyliczone w §. 27. obowiązującej obecnie ustawy z dnia 25. czerwca 1873 prawa Rady szkolnej okręgowej doznały w wielu punktach dość znacznych zmian przez późniejsze ustawy szkolne, jak ustawę o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego, ustawę o kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych i o funduszach szkolnych, ustawę o zakładaniu i urzędzeniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci, wreszcie ustawę o nadzorze szkolnym miejscowym. Projekt uwzględnia te zmiany, nie narusza jednak kompetencji i zakresu działania Rady szkolnej okręgowej.

§. 10.

Do tego paragrafu dodane zostało nowe postanowienie, które przepisuje, że nad sprawami dotyczącymi nauki religii, ćwiczeń religijnych i nauczycieli religii, obradować i głosować należy w Radach szkolnych okręgowych, o ile to tylko jest możliwe, w obecności reprezentanta właściwego wyznania. Brak tego postanowienia w dotychczasowej ustawie był powodem, że w ostatnim czasie w kilku sporadycznych przypadkach obradowano i rozstrzygano w powyższych sprawach w nieobecności właściwego reprezentanta, przez co powstawały niepożądane nieporozumienia między władzami kościelnymi a szkolnymi.

§. 11.

W myśl §. 37. dotychczasowej ustawy należał do Wydziału wykonawczego każdorazowy zastępca przewodniczącego Rady szkolnej okręgowej, wybrany z grona jej członków. Postanowienie to okazało się w praktyce o tyle niedogodnym, że zastępca przewodniczącego częstokroć nie mieszkał w siedzibie Rady szkolnej okręgowej, a przeto w załatwieniu spraw bieżących przez Wydział wykonawczy imieniem Rady nie mógł brać udziału. W nowym projekcie mieści się więc postanowienie, że w skład Wydziału wykonawczego wchodzi nie zastępca przewodniczącego jako taki, lecz wogóle członek Rady szkolnej okręgowej w siedzibie tejże Rady zamieszkały a przez Radę wybrany.

§§. 13, 2 e, 5 e, 11 c.

Dotychczasowe postanowienie, na mocy którego inspektorowi i szkolnemu okręgowemu czasowo, aż do systemizowania osobnych inspektorów dla każdego okręgu szkolnego, może być poręczony jeszcze jeden sąsiedni okręg szkolny, zostało w §. 13. opuszczone. Jest ono obecnie zbyt bezużyteczne, albowiem okręgów bez osobnego inspektora jest już niewiele, a i te w najbliższym czasie otrzymają osobnych inspektorów. Dodane do tegoż paragrafu nowe postanowienie, że dla okręgów o większej liczbie szkół może być mianowanych kilku inspektorów szkolnych, uzasadnione jest okolicznością, że w niektórych okręgach liczba klas wzrosła tak dalece, że jeden inspektor nie może podjąć swoim obowiązkiem.

To nowe postanowienie, dodane do §. 13 uwzględnione też zostało w §§. 2 e, 5 e, i 11 c.

§§. 14. i 15.

Określone w powyższych paragrafach zadania i prawa okręgowego inspektora szkolnego uzupełnia projekt niniejszy w tych punktach, co do których w dotychczasowej praktyce okazały się pewne wątpliwości i niedokładności.

W szczególności określa projekt dokładnie prawo inspektora szkolnego okręgowego tudzież Przewodniczącego Rady szkolnej okręgowej pod względem kwalifikowania nauczycieli. Określenie tego prawa okazało się potrzebnem dla uniknięcia zachodzących niekiedy w tym kierunku nieporozumień.

Również potrzebną jest rzeczą, aby inspektor przy wizytacjach zwracał uwagę na działalność Rad szkolnych miejscowych, tudzież na czytelnie założone przy szkołach za zezwoleniem Rady szkolnej krajowej i przekonywał się, jakie dzieła i czasopisma złożone są w tych czytelniach, które w kraju naszym coraz więcej się rozpowszechniają.

§. 17.

W §. 38. obowiązującej obecnie ustawy przyznane było duchownym członkom Rad szkolnych okręgowych prawo zwiedzania szkół służących dzieciom ich wyznania. Gdy jednak szkoły ludowe publiczne w naszym kraju dostępne są młodzieży różnych wyznań i obrządków, a szkół ludowych publicznych, przeznaczonych dla młodzieży jednego wyznania lub obrządku nie ma, przeto powyższe wyjątkowe postanowienie §. 38. dotychczasowej ustawy było dla duchownych członków Rad szkolnych okręgowych illuzorycznem i nie dawało im faktycznie prawa hospitowania szkół. W niniejszym projekcie postanowienie to zostało opuszczone, a duchownym członkom Rad szkolnych okręgowych przyznano prawo wizytowania szkół z wyjątkiem hospitowania nauki religii tego wyznania, do którego sami nie należą. Przyznanie im tego prawa nie może dać powodu do nieporozumień, ponieważ członkowie Rad szkolnych okręgowych, wizytujący szkoły swego powiatu, w myśl dalszego postanowienia tego samego §-fu nie mają prawa udzielać uwag swoich nauczycielom bezpośrednio.
